

وهزارهتى كار و كاروبارى كۆمه لايهتى

ژماره : 144 له 2014/1/19

به پيى ئه وه دهسه لاتهى كه پيمان دراوه له مادهدى (105) له ياساى چاودپىرى كۆمه لايهتى ژماره (126) سالى 1980 ئه م رينماييه مان ده ركرد :

رينمايى ژماره (1) ي سالى 2014

شياندن و راهينان و فيركردنى مندالانى ئوتيزم له سه نته ره كانى هه ريى كوردستان

مادهدى (1) :

مه به ست له م زاراه و دهسته واژانهى خواره وه ، واتاكانى به رامبه ريانه بو مه به ستى ئه م رينماييه :
يه كه م : هه ريى : هه ريى كوردستان - عيراق .

دووهم : وه زاره ت : وه زاره تى كار و كاروبارى كۆمه لايهتى له هه ريى .

سييه م : وه زيى : وه زيى كار و كاروبارى كۆمه لايهتى له هه ريى .

چواره م : به رپوه به رايه تى گشتى : به رپوه به رايه تى گشتى چاودپىرى و گه شه پيدانى كۆمه لايهتى
پاريزگاكان و ئيداره ي گه رميان .

پينجه م : به رپوه به رايه تى : به رپوه به رايه تى چاودپىرى كه مئه ندامان له پاريزگاكان و ئيداره ي گه رميان .

شه شه م : به رپوه به ر : به رپوه به رى چاودپىرى كه مئه ندامان له پاريزگاكان و ئيداره ي گه رميان .

حه وه تهم : سه نته ر : سه نته رى شياندى و راهينان و فيركردنى مندالانى ئوتيزم .

هه شته م : ليژنه ي هونه رى : ليژنه يه كى پسپوره پيكدىت له شاره زايانى ئه م بواره بو ده ستنيشان كردنى
مندالانى ئوتيزم .

نويه م : ئوتيزم : به شيويه كى گشتى بريتيه له تيىكچوونى گه شه ي ميىشك كه كارده كاته سه ر كارو

چالاكى فه رمانه كانى ميىشك وه له ده ركه وته كانيدا له (18) هه ژده مانگى يه كه مى ته مه ن

هه ستى پيده كرىت و كارده كاته سه ر ئه م ره فتار و ده رهاويشتانه ي خواره وه :

1. نه بوون يان لاوازي په يوه ندى كۆمه لايهتى .

2. نه بوون يان لاوازي په يوه ندى زاره كى و نازاره كى .

3. بوونى ره فتارى دووباره و يه كرپچكه .

مادهدى (2) : نامانج :

دايين كردن و مسۆگه ركردنى مافى مندالانى ئوتيزم و گرتنه به رى هه موو ريىككارىك كه ده بيته هوى

مسۆگه ركردنى فيركردن و راهينان و شياندىيان و تيىكه لىبونيان به ژيانى ئاسايى كۆمه لگا .

مادهی (3) : مەرجەکانی وەرگرتن و دابەران :

یەكەم : مەرجەکانی وەرگرتن :

1- دانیشتووی هەریم بیټ 2- نەخۆشی گواستراوەی نەبیټ 3- تەمەنی لە (3) سی ساڵ کەمتر نەبیټ

4- دەستنیشان کرایټ لە لایەن لیژنەیی هونەری .

دووهم : مەرجەکانی دابەران :

1. لە دەستدانی یەكێك لە مەرجەکانی وەرگرتن .

2. ئەگەر دەرکەوت دواکەوتنی ژیری توندی هەبوو .

ماددهی (4) :

ئەگەر منداڵە کە بەرەو پیشچوونی هەبوو لە رووی شیاندنەوه دەگوازیټه قوتابخانەییەکی سەر بە وەزارەتی پەرۆردە نزیك شوینی نیشتهجی بوونی کە پۆلەکانی پەرۆردەیی تایبەتی هەبیټ .

مادهی (5) : دەوامی سەنتەر :

وەزارەت بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی تەندروستی لیژنەییەکی هونەری هاوبەش پیکدینټ لە هەر

پاریزگایە ک بو دەستنیشان کردنی مندالی ئۆتیزم پیکدینټ لە :

1- پزیشکی دەروونی پسیۆر 2- پزیشکی پسیۆر دەمار 3- پزیشکی پسیۆر مندالان

4- توێژەری دەروونی 5- توێژەری کۆمەلایەتی 6- پسیۆر راهیان لەسەر قسەکردن .

ماددهی (6) :

یەكەم : دەوامی سالانە :

دەوامی سالانە لەم سەنتەرەکانە لە (8/1) ی هەموو سالیټ دەست پێدەکات تاوەکو (6/30) ی سالی

دواتر

دووهم : دەوامی هەفتانە :

1. دەوامی هەفتانەیی سەنتەرەکان (5) رۆژە لە هەفتەییە کدا .

2. رۆژانە دەوام (6) کاتژمیټ دەبیټ لە کاتژمیټ (8) ی سەرلەبەیاننی دەست پێدەکات تا کاتژمیټ

(2) ی پاش نیوهرۆ .

3. هەموو پشوو فەرمیەکان دەیانگریټهوه .

مادهی (7) :

يەككەم : سەنتەرەكان سەرپەرشتى دەكرىن لەلايەن سەرپەرشتيارانى پەروردهيى پسپۆر لە ديوانى وهزارەت و بەرپۆهەبەرايەتە گشتيەكان .

دووهم : بەرپۆهەبەرايەتى كەمئەندامان لە پاريزگاكان خزمەتى تەندروستى و راهيئەن و شياندىن و خوشگوزەرانى پيشكەش بە مندالانى سوودمەند لەم سەنتەرەكان دەكەن لەگەڵ داين كوردنى كەلوپەل و هوكارى فيركردن و راهيئەن و شياندىن بزيان كە يارمەتيدەرن بۆ سەرکەوتنى پرۆسەي پەرورده و شياندىن لە روى تيۆرى و پراكتيكي بە هاوكارى وهزارەتەكانى تەندروستى و پەرورده .
ماددەي (8) : ستافى سەنتەر :

يەككەم : بەرپۆهەبەر : هەلگري پرونامەي زانكۆيى سەرەتايى بيت و پسپۆرپيت لەم بوارە ، ئەركەكانى ئەمانەن :
1. بەرپۆهەبەردنى سەنتەر و بەرپرسياريەتى هەموو چالاكى و بەرپۆهەچوون و دا بەشكردنى ئەركى ستافى سەنتەر و چاوديري كارەكان و هەر شتيكى تر كە پەيوەستبيت بە پرۆسەي شياندىن لە پەيمانگا لە ئەستۆيەتى .
2. بەرزكردنەوى راپۆرتى مانگانە بۆ بەرپۆهەبەرايەتى .
دووهم : ياريدەدەر : دەبيت هەمان پرونامە و شارەزايى بەرپۆهەبەرى هەبيت و ئەرك و دەسەلاتەكانى لەلايەن بەرپۆهەبەرەوى ديارى دەكرىت .
سيپهەم : تويزەر :

هەبوني بەلايەنى كەم تويزەريكى دەروونى و تويزەريكى كۆمەلايەتى ، كە شارەزايان لە (2) دوو سال كەمتر نەبيت لە بوارى پسپۆريەكەيان لە سەنتەرە دامەزراوه پەروردهيى كەكان و ئەركەكانيان ئەمانەن :
1. دياراسەكردنى بارى مندالەكان .
2. هەماهەنگى لەگەڵ خيزانى مندالەكان و سەردانى بەردەوام .
3. كوردنەوى دۆسيەي تايبەت بە مندالەكان .
4. بەرزكردنەوى راپۆرت دەربارەي مندالەكان .
5. هاوكارى كوردنى مامۆستاكان .
چوارەم : مامۆستا :

دەبيت دەرچووى يەككەم لە كۆليژەكانى بنەرەت بيت و شارەزايى لە (2) دوو سال كەمتر نەبيت يان دەرچووى يەككەم لە پەيمانگاكانى پەروردهيى و فيركارى بيت شارەزايى لە (4) چوار سال كەمتر نەبيت وە راهيئەراوين لەسەر پەرورده و راهيئەن و شياندىن مندالى تۆتيزم ، لەگەڵ بونى :
1. مامۆستايەكى پسپۆر لە بوارى راهيئەن لەسەر قسەكردن بە مندالى تۆتيزم .
2. بونى مامۆستايەكى پسپۆر لە بوارى مۆسيقا .

- ئەرکەکانی مامۆستا :

1. بۆ چارهسەرکردنی تاك هەر مامۆستایهك فیڕکردنی یهك یان دوو مندال له ئهستۆ دهگیریت .
 2. مامۆستایانی پۆله که پیکهوه هاوکاردەبن و بەشدارى له گهڵ یهکتری ده کهن له پرۆسه که لهو برگانەى که ده بیئت به کۆمهڵ و پیکهوه ئه نجامی بدهن له پیناو سهرکهوتن له کاره کهیان .
 3. تهرخانکردنی ماوهی نیو کاتژمیر له کۆتایی دهوام بۆ دانانی پلانی رۆژی دواتر و ئاماده کردنی هۆکاری فیڕکردنی پیویست بۆی .
 4. دانانی پهراویك بۆ نووسینی ئه و زانیاریانهی رۆژانه ده داته منداله که و ناردنی بۆ خیزانه کهی بۆ ئه وهی ئهوانیش به کاریبهینن له بواری مامهله کردن و فیڕکردن و شیاندنیان .
 5. هه لسه نگانندی منداله کان له رووی ئاستی فیڕبوون و به ره و پیشچوونه وه .
- پینجه م : راهینهری هونه ری : ده رچووی په یانگای هونه ره جوانه کان بیئت و راهینراویبت به باشی له سه ر چۆنیه تی مامه له کردن له گه ل مندالانی ئۆتیزم .
- شه شه م : چاره سه رکه ری سه روشتی : پزیشک بیئت و راهینراویبت له بواری چاره سه ری سه روشتی .
- حه فته م : فه رمانبه ری IT : پیویسته (2) دوو فه رمانبه ر هه بیئت که پسه پۆربن له بواری ئایتی و کۆمپیوته ر ، ئه رکه کانیا ن ئه مانه ن :
1. داخل کردنی زانیاریه کانى رۆژانه که له سه ر مندالانی سه نته ر وه رده گیریت .
 2. شیکردنه وه ی زانیاریه کان و خسته نه پرووی ده ره نجامه کان و ئاگا دار کردنه ی به رپۆه به ر و مامۆستایان و توێژه ران مانگانه .
 3. کردنه وه ی دۆسیه یه کی تایبه ت به نووسین و به کۆمپیوته ر بۆ هه ر مندالیك که بریتی ده بیئت له فۆرمی وه رگرتن و بریاری لیژنه ی پزیشکی و راپۆرت و زانیاریه کان که له لایه ن توێژه رو مامۆستایان ده نووسریت .
 4. به ری کردنی نووسراو و ئه رشیفی کارگیڕی .
- هه شته م : چاودیر : پیویسته به لایه نی که م ده رچووی (9) ی بنه رته تی بیئت ، ئه رکه کانى ئه مانه ن :
1. چاودیری له هه موو جیگایه کی سه نته ر بوونی ده بیئت ، له ریژه و و گۆرپه پان و باخچه و هۆله کان و ئاوده ست ... هتد .
 2. هه ر (4) چوار مندال ، یه ک چاودیری ده بیئت .

نۆيەم : فەرمانبەرى ژمىرىارى : دەرچوى يەككە لە كۆليژيان پەيمانگانى ژمىرىارى بىت بە مەبەستى راگرتنى داھات و خەرجيەكان و ھاوسەنگيان لە سەنتەر .

دەيەم : داين : ھەبوونى بەپى پىويست بۆ خاوينکردنەوى مندالەكان .

يازدەھەم : فەرمانبەرى پاككەرەو ھەبوونى فەرمانبەرى خزمەتگوزارى بەپى پىويست بۆپاك راگرتنى سەنتەر دوازدەھەم : پاسەوان : دوو پاسەوان پىويستە ھەبىت .

سيازدەھەم : باخەوان .

چواردەھەم : فەرمانبەرى پرسگە .

ماددەى (9) : بالەخانەى سەنتەرى ئۆتيزم :

دەبىت تايبەتمەندى ھەبىت و جياوازبىت لە ھەموو سەنتەر و قوتابخانەكانى تر وەك لە خوارەو ديارىكراو يەكەم : نايبىت رووبەرى لە (600) مەتر كەمترىت و دەبىت يەك نەۆم بىت .

دووھەم : پىويستە باخچەى گونجاوى ھەبىت .

سپيەم : پرسگە : دەبىت لە دەرەو ھەبوونى دەرگاي سەرەكى سەنتەر بىت .

چوارەم : ديوارەكانى دەرەو ھەبوونى سەنتەر دەبىت بەرزىەكەى لە (2) م كەمتر نەبىت .

پىنجەم : پانتايى پۆلەكان : دەبىت لە (4 × 5) م كەمتر نەبىت .

شەشم : پەنجەرەكان : دەبىت لە بەرزايى (1) م بۆ سەرەو ھەبوونى بىت لەسەر زەوى .

حەفتەم : ديوارەكانى تا بەرزايى (125) سم دادەپۆشريت بە مۆكيت يان كەرەستەى پلاستىكى نەرم .

ھەشتەم : ھۆلى ناوھۆى سەنتەر : رووبەرەكەى لە (4 × 10) م كەمتر نەبىت بۆ چالاكى وەرزشى ناوھەو ھەبوونى سەنتەر .

نۆيەم : دەرگاي سەرەكى : پىويستە بەشپۆھەكى ئەلكترۆنى كاريكات و پاسۆردى ھەبىت تەنھا لەلاين كارمەندانى سەنتەر بکريتەو .

دەيەم : ھەبوونى دەرگاي فرياكەوتن .

يازدەھەم : ھەبوونى سيستمى كامپيرايى لە ناو سەنتەر بۆ چاودىرى ھەموو جىگايەكى سەنتەر .

دوازدەھەم : بوونى ژورەكانى بەرپۆھەردن و كارگيرى و خزمەتگوزارى بە پى پىويست .

سيازدەھەم : بوونى ھەردوو جۆرى ئاودەستى شەرقى و غەربى لە ناو سەنتەر .

چواردەھەم : بوونى مەرجهكانى تەندروستى لە بينايەكە .

پازدەھەم : بوونى مەرجهكانى بەرپۆھەرايەتى بەرگرى شارستانى .

ماددهى (10) : شىۋازى رىكخستنى پۆلى فيركارى ئۆتيزم :

يەككەم : تەرخان كوردنى گۆشەى بەرامبەر دەرگاي پۆل بۇ دۆلەبەكانى پاراستنى ھۆكارەكانى فيركردن و ئەو پىداويستيانەى كەلىپى دروست دەكرين لەگەل كەل و پەلەكانى تايبەت بە مندالانى پۆل و چىگەى جل ھەلئواسىنى مندالەكان لەگەل تەرخانكردنى بۆشايىەك لە تەنىشتيان بۇ ھەلئواسىنى خشتە و پلانى رۆژانە و ھەفتانە .

دوومە : تەرخان كوردنى گۆشەى دوومە بۇ كۆمپىتەرەكانى فيركارى نوئى كە سەرنجى مندال رابكىشىپت . سىيەم : تەرخان كوردنى گۆشەى سىيەم بۇ چالاكىە پراكتىكىەكان لەلايەن مامۆستايان و مندالەكان لە راھىنانەكانى فيركارى و شياندىن .

چوارەم : تەرخان كوردنى ناوەرەستى ژوروى پۆل بۇ دانىشتنى مندالەكان بەشىۋەى نىۋە بازنەبى و مامۆستاكەن بەرامبەريان دەبن بەمەبەستى كۆنترۆل كوردن و بىنين و بەشدارى پىكردنى ھەموو مندالەكان لە وانە تىۋرىيەكان بە بەكارھىنانى ھۆكارى فيركردنى بىنراو بىستراو و بەرجەستە . پىنچەم : نايپت كەل و پەلى لەشوشە دروستكراو و تىژو برىنداركەر و پەت و داو و واير لەپۇلدا ھەبىت . ماددهى (11) : بەرنامە و پرۆگرام :

لەبەرئەۋەى مندالى توشبوو بە ئۆتيزم حالەتپكى تايبەت و زەھمەتە بۆيە شىۋازى مامەلەكردن لەگەلئان و پەرورەدە و راھىنان و شياندىن تايبەت دەبىت بە بەكارھىنانى رىگاي فيركردن و شياندىن (تاك و كۆ) لە يەك كاتدا ، بۆيە پرۆگرام و بەرنامەكانى شياندىن تايبەت بەوان برىتى دەبىت لە برگەى تىۋرى و پراكتىكى كە لەلايەن لىژنەيەكى پىسپۆر لە بوارى پەرورەدەيى و فيركارى و تەندرووستى و دەروونى و كۆمەلايەتپەۋە دادەنرى بۇ ئەم مەبەستە سوود لە شارەزايى ولاتانى تر وەربگىرپت .

ماددهى (12) :

ۋەزارەت بە ھەماھەنگى لەگەل ۋەزارەتەكانى تەندرووستى و پەرورەدە و كۆمەلە و رىكخراۋەكانى تايبەت بە ئۆتيزم لىژنەيەكى تايبەت پىكدينىت بۇ دانانى بەرنامەو پرۆگرام پىكديت لە :

1. پزىشكى دەروونى پىسپۆر 2- پزىشكى پىسپۆر لە بوارى ئۆتيزم 3- شارەزاي پەرورەدەيى و فيركارى 4- تويژەرى دەروونى 5- تويژەرى كۆمەلايەتى 6- كەسانى پىسپۆر لەم بوارە .

ماددهى (13) :

ھەلسەنگاندىن : كارگىپى سەنتەر فۆرپمىكى تايبەت بە ھەلسەنگاندىن مندالەكان نامادە دەكات بە بەشدارى مامۆستايانى پىسپۆر و تويژەرانى كۆمەلايەتى و دەروونى و پزىشكى دەروونى ، ئەم فۆرمە

روژانه له لایهن مامۆستای تایبەت بە منداڵە کەوێه له کۆتایی دهوام پرده کریتیهوه و پيشکەش به بهشی زانیاریه کانی سهنتەر (IT) ده کریت بۆ داخل کردنیان له سهەر کۆمپیوتەر و جیاکردنهوه و شیکردنهوهیان وه ده ره نجامه کان مانگانه ده دریتیهوه به پیره بهی سهنتەر و مامۆستایان و تویره ران ، و له کۆتایی سالدا ده ره نجامه کانی هه لسه نگانندی کۆتایی له ناو تۆماری تایبەت به وه رگرتنی قوتاییان تۆمارده کریت له گه ل تۆماری هه لسه نگانده کان که به ده سه واژه ی (زۆر باشه ، باشه ، مام ناوه ند) داده نریت.

مادده ی (14) :

یه که م : سهنتەر هه لده ستیت به کردنه وه ی خولی راهینان بۆ خیزانی منداڵه کانی تۆتیزم .
 دووه م : هه بوونی هه ماههنگی به ردهوام له نیوان سهنتەر و خیزانی مندالی تۆتیزم بۆ به دوا داچوونی رهوشی منداڵه کان و نهو مندالانه ی ههستی پیده کریت و ته مه نیان نه گه یشتۆته سی سال .
 مادده ی (15) :

یه که م : وه زیری کارو کاروباری کومه لایه تی وه یان نهو که سه ی ده سه لاتی له لایهن وه زیره وه پی ده دریت ، ده سه لاتی پیدانی موله تی کردنه وه و سه ندنه وه هه یه له کاره ی سهنته ره کان له که رتی تایبەت دووه م : ماوه ی مۆلەت (1) یه ک ساله و سالانه نوی ده کریتیه وه .
 مادده ی (16) : مه رجه کانی وه رگرتنی مۆلەت :
 یه که م : دانیشتوی هه ریم بیته .

دووه م : ره زامه ندی لایه نی په یوه ندیدار وه ربگریت .
 سییه م : رهوشتی باش بیته و حوکم نه درابیت به هیه چ سزایه کی به د رهوشتی .
 چواره م : به لێن بدات به پابه ندبوونی به رینماییه کانی کردنه وه ی سهنتەر .
 مادده ی (17) :

له هه ر پارێزگایه ک و ئیداره یه کی سه ره خۆی هه ریم ، لیژنه یه ک پیکدیته بۆ وه رگرتن و دیراسه کردنی داواکاری بۆ به ده ست هینانی مۆلته تی کردنه وه ی سهنته ری که رتی تایبەت و سه ره رشتی و به دوا داچوون و پشکنینی مهیدانی و دلنیا بوون له هه بوونی مه رجه کان ، وه پیکدیته له :

- 1 . یاسایی .
- 2 . تویره ی کۆمه لایه تی یان تویره ی ده روونی .
- 3 . نوینه ی ته ندروستی .

ئاسۆس نجیب عبدالله
وهزیری کارو کاروباری کۆمه لایه تی

وهزاره تی کشتوکال و سه رچاوه کانی ئاو
ژماره : 15059 له 2013/12/30

رینمایه ژماره (10) ی سالی 2013

تاییه ت به دامه زراندن و مؤله ت پیدانی پرۆژه کانی سامانی ماسی

به پیتی ئه وه سه لاته ی که پیماندراره له ماده ی (پینجه م) برگی (دووه م) له یاسای وهزاره تی کشتوکال و سه رچاوه کانی ئاو ژماره (6) ی سالی (2010) بریارماندا به ده رکردنی ئه م رینمایه .

یه که م : رینمایه کانی ره زامه ندی سه ره تایه و پیدانی مؤله ت

1- رینمایه کانی پیدانی ره زامه ندی سه ره تایه بو دروستکردنی پرۆژه :-

1- پیشکesh کردنی داواکاری له لایه ن هاوالاتی له ریگی لقی کشتوکالی ناوچه که بو مه بهستی وهرگرتنی ره زامه ندی سه ره تایه دروستکردنی پرۆژه که ، ته گهر داواکار زهوی له بهرده ستدا بو به شیوه ی مولک یان گریبه ست و زهوییه که به که لکی کشتوکال نه هی ت .

2- بوونی گریبهستی زهوی (عقد ایجار) ته گهر له سه ر زهوی به کری بو، یان تا پی زهوییه که ته گهر زهوییه که مولک بو به ناوی داواکار ، ره زامه ندی هاویه شه کانی ته گهر زهوییه که هاویه ش بو . له گه ل ره زامه ندی به ریوه به رایه تی زهوی وزار له به ریوه به رایه تی گشتی کشتوکالی پارێزگا .

3- کۆنوسی پشکنینی سه ره تایه و هیلکاری پارچه زهوییه که که گشت دامه زراو (معالمه کان) ی که رته که ی له سه ر دیاری کرابیت ، ئاماده کرابیت له لایه ن لیژنه یه که که پیک هاتبیت له (4) چوار ته ندام ، به رپرسی به شی یان هۆبه ی سامانی ماسی سه رۆکی لیژنه که ده بیت وه به ته ندامیه تی نوینه ریکی (سامانی ئاژهل و نوینه ری زهوی وزار و پروپیتیک) له فه رمانگی کشتوکالی ناوچه که .

4- هی نانی به لپن نامه له به ریوه به رایه تی یاسایی / به ریوه به رایه تی گشتی کشتوکالی پارێزگا که داواکار :